

Publieke informatie over de kwaliteit van de opleiding **Bachelor in het sociaal werk**

Inleiding

De bacheloropleiding in het sociaal werk aan VIVES richt zich op studiekeizers die geïnteresseerd zijn in wat mensen drijft, in wat mensen beslissingen laat nemen en om laat gaan met anderen. Studiekeizers die beseffen dat hun mening niet de enige is, en graag in contact komen met wereldbeelden, visies en opinies die verschillend zijn. Die ervan dromen om later met mensen te werken, een invloed te hebben op hun persoonlijkheid en hun omgeving en zo een verschil te maken.

Deze beschrijving van een aantal kwaliteitskenmerken schetst de contouren van de bacheloropleiding in het sociaal werk door ten eerste in een beschrijving van de opleiding een beknopte toelichting te verschaffen bij 1) de opleidingsvisie, 2) de leerresultaten, 3) het opleidingsprogramma en 4) het onderwijsproces. Ten tweede gaan we in op de vooropgestelde accenten in functie van de verdere ontwikkeling van deze opleiding en focussen we op het resultaat van 1) de kritische reflectie, 2) de opleidingsaudit, en 3) de managementkeuzes. De bespreking van de kwaliteitszorgcyclus is opgebouwd rond de 6 kwaliteitskenmerken van het VIVES-referentiekader 2017-2022.

1. Beschrijving van de opleiding

1.1 Opleidingsvisie

De opleiding sociaal werk behoort tot het studiegebied sociaal-agogische werk van VIVES. De opleiding meent dat *een filosofie van de relatie* een relevant fundament is. Steunend op deze filosofie wordt de visie geduid vanuit de antropologie (Wat is de mens?) de epistemologie (Wat is waar?) en de ethiek (Wat is goed?). Vervolgens linkt de opleiding dit aan onze onderwijsdidactiek.

Antropologisch *is de mens een relationeel wezen*. Elk mens is *verbonden* (synthese) met datgene waarmee hij *verschilt* (analyse) en enkel binnen die verhouding kan hij bestaan. Dit betekent dat elk mens een uniek evoluerend verhaal is, waarbij noch het individuele (het analytische), noch het collectieve (het synthetische) eerst is, maar waarbij beide in relatie staan. Studenten van de opleiding sociaal werk worden begrepen als een persoon met vele kwaliteiten die nooit zomaar positief of negatief zijn. De opleiding vindt het belangrijk om, in relatie (of in dialoog) met de student, te zoeken naar deze context waarin zijn identiteit of zijn kwaliteiten *relevant* worden.

Epistemologisch *is er geen absolute kennis of waarheid*, wat betekent dat theoretische kennis nooit evident is. Kennis moet steeds relevant worden vertaald naar een context. Kennis is alleen *zinvol in relatie* met een bepaalde praktijk. Kortom, er is geen waarheid die absoluut voor elke praktijk geldt. Relationele waarheid is relevante of contextuele waarheid. De theorie in de onderwijspraktijk van de opleiding sociaal werk is dan ook een professionele taal die toelaat om contexten te analyseren. Het is een taal waarin de student leert denken, die veronderstelt dat de student de verworven kennis synthetisch op de vele menselijke verhalen in de samenleving toepast.

Ethisch *is er geen absolute waarde of iets absoluut goed*. In die zin biedt sociaal werk geen utopisch of absoluut antwoord op het sociale probleem. Relationeel beschouwd kent elke waarde zijn grenzen, waardoor elke waarde steeds in relatie staat met andere waarden.

Onderwijsdidactiek

In overleg met andere Vlaamse hogescholen die deze opleiding aanbieden, werd bepaald dat de opleiding sociaal werk bestaat uit vijftien domeinspecifieke leerresultaten (DLR), die op hun beurt gegroepeerd worden in vijf clusters. Er is de keuze om de vijftien geformuleerde DLR in elk *opleidingsonderdeel* aan bod te laten komen, dit uiteraard niet met dezelfde relevantie. Elk

opleidingsonderdeel (filosofie, sociologie, psychologie, economie, recht, vaardigheden, en stage) geeft vanuit zijn thematiek een zekere focus aan de DLR, doch in een andere verhouding, in een ander netwerk.

Wat de stage of vaardigheidsvakken betreft, betekent dit dat er wordt gezocht naar een relevant antwoord op het persoonlijk traject van de student(en). Het (stage)leerplan of het (stage/leer)gesprek is dan ook een analyse van de verschillende DLR (of clusters) van de student die vervolgens in het persoonlijk leerproces van de student synthetisch worden samen gebracht. Voor elke student wordt gezocht (analytisch) welke DLR als werkpunten of als sterktes kunnen worden geformuleerd. Nadien moeten deze in de praktijk van de student (synthetisch – in samenhang) worden geëvalueerd. De student is geen analytische optelsom van een aantal DLR.

Tot slot, de docenten en het curriculum zijn noodzakelijk, doch niet voldoende voor het bereiken van het vooropgestelde onderwijsdoel. De filosofie van de opleiding bachelor in het sociaal werk impliceert dat de student ook zelf zijn positie bepaalt. In die zin wordt de student begeleid en aangespoord om ook zelf te denken én te handelen.

1.2 Leerresultaten

De opleiding is uitgewerkt op basis van 15 domeinspecifieke leerresultaten (DLR) die samen met andere Vlaamse hogescholen zijn vastgelegd. Bij het vooropstellen van DLR stelt zich de vraag naar gedragsindicatoren. De eerdere beschrijving van een relationele onderwijspedagogiek impliceert dat naast gedragsindicatoren ook contextuele elementen in de evaluatie mee worden betrokken. Wie gedragsmatig correct sociaal-agogisch werkt, scoort een voldoende, dit echter zonder meer. Wat de opleiding sociaal werk betreft, wordt het beantwoorden aan gedragsindicatoren als een minimum begrepen. Wie relationeel sociaal-agogisch werkt en zich dus authentiek en door middel van een kritisch denken en handelen onderscheidt, scoort meer dan voldoende. Deze [link](#) leidt naar de DLR van de bacheloropleiding in het sociaal werk.

1.3 Opleidingsprogramma

De opleiding bachelor in het sociaal werk maakt deel uit van het studiegebied sociaal-agogisch werk (SAW) op de campus te Kortrijk. Naast het regulier traject in dagonderwijs kan het gehele programma ook op eigen tempo in afstandsonderwijs worden gevolgd. Het gehele programma omvat 180 studiepunten. De opleiding heeft vier afstudeerrichtingen:

- Maatschappelijk werk
- Sociaal-cultureel werk
- Maatschappelijke advisering
- Personeelswerk

De eerste vijf semesters van de opleiding zijn opgebouwd uit 90 studiepunten gemeenschappelijke stam en 60 studiepunten afstudeerrichting-specifieke opleidingsonderdelen (maatschappelijk werk, personeelswerk, sociaal-cultureel werk of maatschappelijke advisering). Een extra troef van het studiegebied is de mogelijkheid om een keuzetraject te volgen waardoor een expertise kan worden verworven in een gekozen vakgebied. In het zesde en laatste semester volgen de studenten een interdisciplinair keuzetraject, waarin ook de bachelorproef opgenomen is of kunnen ze kiezen voor een internationale uitwisseling ('mobility window'). Er is de mogelijkheid om een internationale les- of projectervaring op te doen, waarbij er keuze is tussen verschillende Europese bestemmingen (Erasmus) of de student zich kandidaat kan stellen voor een intercontinentaal project in landen waar

de opleiding al jaren een uitwisselingservaring mee onderhoudt zoals India, China, Oeganda, New York,...

1.4 Onderwijsproces

In het dagonderwijs neemt de student deel aan praktijkgerichte lessen die begeleid worden door deskundige docenten. Zo bereidt hij/zij zich geleidelijk aan voor op een rol in de arbeidsmarkt. De lessen worden afgewisseld met o.m. stagemomenten en projectwerking. Naarmate de opleiding vordert, neemt de student steeds meer de studie in eigen handen.

Elke student krijgt een stevige basis van het brede sociaal werk voordat er een keuze gemaakt wordt voor een afstudeerrichting en bijhorende specialisatie. De opleiding bevat een sterke en evenwichtige combinatie van theoretische kaders, vaardigheden, methodieken en praktijk. Een belangrijke troef is het zeer brede en uitgebreid netwerk van stageplaatsen. Daarnaast staat de opleiding borg voor een zeer degelijke, intensieve en persoonlijke stagebegeleiding. In het laatste jaar is er ruimte voor een geïntegreerde bachelorproef, waarbij derdejaarsstudenten 8 weken fulltime aan een reëel en actueel project werken. Dit vormt een sterk sluitstuk van de opleiding.

Studiemateriaal omvat o.m. boeken, cursussen en digitale leermiddelen. Dit studiemateriaal kan worden aangeboden in papieren vorm (gedrukte cursusteksten, readers, leer- en werkboeken, naslagwerken) of in elektronische vorm (e-boeken, pdf-documenten, PowerPointpresentaties, online tutorials, audio en video). De elektronische leeromgeving, Toledo, speelt een centrale rol tijdens de opleiding. Studenten kunnen op Toledo alle informatie over de gekozen vakken terugvinden, cursussen oefenmateriaal downloaden en online met docenten in contact komen.

Binnen het studiegebied zijn er mogelijkheden om in één jaar een extra professionele bachelor te behalen (60 studiepunten) of kan de student een keuzetraject (30 studiepunten) volgen om de sociaalagogische kennis en knowhow te verbreden. Via een schakelprogramma kan ook worden ingestapt in een academische master. Voor de opleiding sociaal werk is het schakelprogramma naar de master in het sociaal werk de meest voor de hand liggende.

2. Accenten voor verdere kwaliteitsontwikkeling

In functie van het streven naar de vooropgestelde kwaliteitskenmerken uit het VIVES-referentiekader 2017-2022 worden onder meer de hieronder vermelde accenten benadrukt. De keuze voor deze accenten gebeurt op basis van 1) de kritische reflectie, 2) de opleidingsaudit en 3) de managementkeuzes. De onderstaande actiepunten/accenten worden momenteel gerealiseerd (cf. richtdatum start van dit proces is juni 2019). De uitvoering kent per actiepunt –als gevolg van proceseigen accenten- evenwel een verschillende mate van realisatie. Deze accenten worden als losstaande elementen gepresenteerd, maar vanzelfsprekend is het behoud van een goede samenhang ertussen een belangrijk doel.

Het opleidingsteam is gepassioneerd zowel voor hun vakgebied als voor de opleiding. Dit straalt af op de studenten en komt de kwaliteit zeker ten goede. Het personeelsbeleid is afgestemd op de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Mensen worden ingezet op hun sterktes en talenten en ervaren dat ze hun competenties kunnen benutten binnen hun opdracht. Het is een uitdaging om op systematische wijze de individueel opgedane kennis of expertise tijdens studiedagen of vormingen te delen. Er is het streven om blijvend aandacht te besteden aan het beheersbaar houden van de werkdruk.

De opleiding heeft een duidelijk profiel voor ogen waaraan de afgestudeerde sociaal werker moet beantwoorden. De opleidingsvisie is onderbouwd, beredeneerd en helpt de opleiding om keuzes te

maken. De term 'relationeel mensbeeld' kan nog verder worden geëxpliciteerd aan studenten. De visie is gekend bij de studenten, de term op zichzelf (nog) niet.

De opleiding heeft een nieuw curriculum ontwikkeld waarvan de eerste twee fasen al zijn geïmplementeerd. Volgende verwezenlijkingen worden als positief ervaren:

- Het opleidingsprogramma is op een coherente manier opgebouwd, gebaseerd op een duidelijke visie met evenwicht tussen theorie en praktijk. Duidelijke sterktes zijn de internationale gerichtheid en de mogelijkheid om interdisciplinair samen te werken.
- De hoge praktijkgerichtheid is al bij de start van de opleiding aanwezig. Vanaf de eerste fase is er voeling met de praktijk onder de vorm van 40 uur maatschappelijk engagement. Studenten kunnen hiervoor vrijstelling krijgen als ze sociaal vrijwilligerswerk kunnen aantonen die ze los van hun opleiding hebben gedaan.
- In het nieuwe curriculum probeert de opleiding meer lijn te krijgen in onderzoeksvaardigheden. Dit gebeurt o.a. door meer studiepunten toe te kennen aan seminarie in de tweede fase.
- Er is in het nieuwe curriculum gestreefd naar een betere spreiding van examens en tevens naar minder examenmomenten. Het effect van deze aanpassing moet nog worden onderzocht.

De opleiding is in het kader van de organisatie van een bidiplomering vanaf het academiejaar 2020 - 2021 gestart met onderhandelingen met een hogeschool uit het Duitse Ludwigburg. Het is de bedoeling om hiervoor 60 (nieuwe) studiepunten in VIVES te organiseren. Deze opleiding zal in het Engels gegeven worden. Dit betekent o.m. dat ook inkomende studenten zullen kunnen aansluiten. Er wordt ook nagegaan of andere talen en in het bijzonder Frans, sterker kunnen worden geïntegreerd in het curriculum via CLIL (Content and Language Integrated Learning).

Het werkveld is heel tevreden, zowel over de stagiairs als over de alumni. Het is voor de opleiding evenwel een uitdaging om het niveau 6 van de bachelor duidelijk te onderscheiden van het niveau 5 van de graduaatsopleiding. Dit geldt zowel voor de betrokken docenten als voor het afnemend werkveld.

De opleiding sociaal werk heeft een sterke kwaliteitscultuur. Het is hierbij een blijvend streven om de brede verscheidenheid in het werkveld structureel te representeren bij de verdere ontwikkeling van de opleiding. Verder is er de intentie om de domeinspecifieke leerresultaten (DLR) nog verder te concretiseren naar het werkveld en naar studenten toe, ook voor stages in het buitenland.

De komende periode wordt extra werk gemaakt van 1) het verder uitwisselen en afstemmen van de cursusinhouden en 2) het in kaart brengen van mogelijke kruisverbanden tussen vakinhouden. In de marge hiervan is het een interessante oefening om na te gaan of de studiewijzers voor alle vakken voldoende zijn uitgewerkt.

Ook zullen de competenties rond mediawijsheid in kaart worden gebracht en zal er verder worden gereflecteerd over de toekomst van het sociaal werk (en bij uitbreiding de opleiding) aan de hand van de door de sociaalwerkconferentie geformuleerde krachtlijnen.

Tot slot, De opleiding integreert blended leren, maar deze werkvorm kan nog verder worden uitgewerkt. Het is ook van belang dat de keuze voor blended leren wordt geduid aan de studenten. Uit bevraging met studenten en alumni bleek tevredenheid over de flexibiliteit en de begeleiding in afstandsonderwijs.